

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 • tālr. (+371) 67388624 • fakss (+371) 67388634 • e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

LĒMUMS

Rīgā

2010.gada 25.novembrī

Nr. E03-KREUD-59

Par administratīvā soda un tiesiskā pienākuma izbeigt negodīgu komercpraksi uzlikšanu

Patērētāju tiesību aizsardzības centra direktores vietniece Brigita Liepiņa,
 piedaloties fiziskai personai Irinai Taranei,
 [..]

izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu par tālāk minēto.

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC), pamatojoties uz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 15.panta pirmo daļu, ir izvērtējis Irinas Taranes (turpmāk – Tarane) īstenotās komercprakses, 07.10.2010. bezmaksas reklāmas avīzē „Latvijas santīms” sniedzot reklāmu *IRINA Dziednieks-bioenerģētiķis (licence Nr.161)* (turpmāk – Reklāma), atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību reglamentējošo un citu normatīvo aktu, kā arī NKAL prasībām.

NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka komercprakse ir *darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas) pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu patērētājam*. Tādējādi Reklāmas sniegšana ir uzskatāma par komercpraksi, jo ir tieši saistīta ar pakalpojuma sniegšanu patērētājiem. Savukārt Tarane saskaņā ar lietā esošajiem materiāliem un NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punktu, kas nosaka, ka *komercprakses īstenotājs — ražotājs, pakalpojuma sniedzējs vai pārdevējs, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros īsteno komercpraksi, kā arī jebkura cita persona, kas rīkojas ražotāja, pakalpojuma sniedzēja vai pārdevēja vārdā vai uzdevumā*, ir atzīstama par komercprakses īstenotāju.

Reklāmā ir iekļauta informācija: „Iekšējo orgānu, kaulu sistēmas diagnostika un ārstēšana.” (turpmāk – Piedāvājums).

PTAC rīcībā ir Veselības ministrijas 13.09.2010. vēstule Nr.V-01-18.01.16/1067, kurā norādīts: „[..] Latvijā atļauts veikt tikai tādu ārstniecību, kas atbilst klīniskajām vadlīnijām vai ārstniecībā izmantojamo metožu un zāļu lietošanas drošības un ārstēšanas efektivitātes novērtējumam, kas veikts, ievērojot uz pierādījumiem balstītas medicīnas principus (Ārstniecības likuma 9.¹panta pirmā daļa). Latvijā apstiprināto medicīnisko tehnoloģiju (Ārstniecības likuma 1.panta 9.punkts – medicīniskā tehnoloģija ir ārstniecībā izmantojamās metodes un medicīniskās ierīces)

sarakstā nav reģistrēta medicīniskā tehnoloģija, kas paredz slimību ārstēšanu ar biolauka korekcijas palīdzību. Līdz ar to, iekšējo orgānu slimību un audzēju ārstēšana, pielietojot biolauka korekciju, ir prettiesiska.”

Ministru kabineta 18.05.2010. noteikumi Nr.461 „Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību” (turpmāk – Noteikumi) nosaka Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošos pamatuzdevumus un kvalifikācijas pamatprasības. Tostarp tajos 32. apakšgrupas “Veselības aprūpes jomas speciālisti” mazajā grupā 323 „Alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālisti” sniegti šīs grupas profesionālās darbības pamatuzdevumi un kvalifikācijas prasības, tostarp, norādīts: „Šīs mazās grupas speciālisti, izmantojot augu valsts preparātus, jogu un citas metodes un principus, kas balstītas zināšanās par dažādu kultūru tradīcijām un metodēm, nodarbojas ar cilvēka slimību, traucējumu un traumu profilaksi un ārstēšanu”, kā arī norādīti tālāk minētie profesionālās darbības pamatuzdevumi:

„– izmeklēt pacientus, lai noteiktu slimības vai sūdzības raksturu un nepieciešamo ārstēšanu; ārstēt slimības un traumas, izmantojot dabas dziedniecības līdzekļus (augus, kukaiņus, dzīvnieku ekstraktus u.c.) un citas tautas ārstniecības metodes, kas stimulē organisma darbību; dziedināt un palīdzēt, lai veicinātu atveseļošanās un psihofiziskā stāvokļa uzlabošanas procesus, izmantojot jogas terapijas metodes, vadīt individuālās un grupu jogas nodarbības, mācīt, kā izpildīt jogas vingrinājumus, kā izmantot relaksācijas un vizualizācijas tehnikas, meditāciju, elpošanas vingrinājumus un pašmasāžas paņēmienus vispārējā fiziskā un psihiskā stāvokļa uzlabošanai un nostiprināšanai, konsultēt par jogas uztura izvēli, masāžas un pašmasāžas eļļu un citu preparātu izvēli, pašmasāžas veikšanu un citiem jautājumiem, kas saistīti ar psihofiziskā stāvokļa uzlabošanu un nostiprināšanu; nosūtīt pacientus un konsultēties ar citiem veselības aprūpes speciālistiem”.

Kā arī iepriekš minētajā grupā norādītas šādas kvalifikācijas pamatprasības:

„Jāzina: pamatuzdevumu izpildei nepieciešamo teorētisko zināšanu pamati un prakse, analīzes un sintēzes metodes un paņēmieni; darbā lietojamo tehnisko u.c. līdzekļu uzbūve, darbības principi, lietošanas noteikumi; savstarpēji saistīto ārstēšanas procesu izpildes secība, to racionāla organizācija; darba aizsardzības un vides aizsardzības, darba tiesisko attiecību normas.

Jāprot: lietot praksē teorētiskās zināšanas un iegūto prasmi, tās nepārtraukti papildināt.

Jāatbild: par uzdotā aprūpes darba norisi un rezultātiem; par paša pieņemtajiem lēmumiem; par uzticētajiem darba līdzekļiem un priekšmetiem; par citu personu drošību savas darbības rezultātā; par iekšējās darba kārtības ievērošanu; par vadītāja rīkojumu vai norādījumu pildīšanu.

Izglītība: augstākā izglītība, atsevišķos gadījumos – profesionālā vidējā izglītība.”

Šīs mazās grupas profesijas klasificētas atsevišķajā grupā: 3230 Alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālisti, viena no šīs atsevišķās grupas profesijām norādīta „dziednieks” (kods 3230 01) .

Noteikumos iekļautie profesijas apraksti nepārprotami norāda uz augu valsts preparātu un zināšanu par dažādu kultūru tradīcijām galveno nozīmi dziednieka darbībā.

PTAC konstatē, ka Noteikumos saistībā ar profesiju „dziednieks” netiek minēta ne „bioenerģētika”, ne arī dziedināšana ar „bioenerģētiku”. Tādējādi Tarane Reklāmā

piedāvā sniegt ārstniecības pakalpojumu, kura sniegšana saskaņā ar normatīvajiem aktiem nav paredzēta.

PTAC 29.10.2010. vēstulē Nr. 21-06/8489-P-136 informēja Tarāni par lietvedības administratīvā pārkāpuma lietā uzsākšanu, kā arī, pamatojoties uz NKAL 15.panta otro daļu pieprasīja iesniegt Reklāmā minētās licences Nr. 161 kopiju, iesniegt PTAC rakstisku informāciju par Reklāmas izplatīšanas vietām, laikiem un apjomu, kā arī informēja Tarāni par viņas Administratīvā procesa likumā noteiktajām tiesībām izteikt viedokli administratīvajā lietā.

22.11.2010. PTAC saņemts Taranes paskaidrojums, kurā norādīts, ka PTAC konstatētais pārkāpuma izdarīšanas fakts neatbilst lietas faktiskajiem apstākļiem. Tarane atsauca uz Noteikumu grupā „5161 ATSEVIŠĶĀ GRUPA” iekļauto profesiju darbinieku aprakstu. Kā viena no šīs grupas profesijām minēta „BIOENERĢĒTIĶIS” (5161 06). Noteikumos minēts, ka šīs atsevišķās grupas darbinieki sastāda klientiem horoskopus, kuros ar astroloģiskām un tamlīdzīgām metodēm skaidro viņu pagātnes notikumus un pareģo nākotni, skaidro pagātnes notikumus un pareģo nākotni pēc klienta plaukstu līnijām, spēļu kārtīm un ar citām metodēm, dziedē fizisko un psihisko nespēku ar garīgu ietekmi, iedvesmu, biostrāvu un biolauku palīdzību.

Profesionālās darbības pamatuzdevumi:

– sastādīt klientiem horoskopus, sniedzot informāciju par viņu pagātņi un nākotņi; noteikt piemērotāko laiku dažādu veidu darbībai; pētīt zvaigznāju un zvaigžņu ietekmi uz klienta dzīvi; dot padomus par attiecīgu aizsardzības līdzekļu lietošanu; atšifrēt klienta plaukstu līniju nozīmi; interpretēt klienta izvilkto kāršu nozīmi, tējas vai kafijas biezumu izvietošanu tasītē u.tml. un, pamatojoties uz šo interpretāciju, paredzēt nākotnes notikumus; brīdināt klientu par draudošām briesmām un dot padomus par vēlamo rīcību; dziedēt psihisko un fizisko nespēku ar iedvesmu, garīgu ietekmi, lūgšanām, biostrāvām, biolauku; konsultēt iedzīvotājus un atsevišķas personas par pareizas uzvedības veidiem, stiprinot pārliecību par sekmīgu izārstēšanos; apmācīt uztvert pasaules uzbūves kopainu vienā veselumā; koriģēt un harmonizēt cilvēka enerģijas lauka struktūru.

PTAC ieskatā minētā atsauce nav pamatota, jo iekšējo orgānu ārstēšanu, kaulu sistēmas diagnostiku un ārstēšanu nevar uzskatīt par psihisko un fizisko nespēku dziedināšanu. PTAC uzskata par nepamatotu arī Taranes apgalvojumu, ka PTAC ir pielīdzinājis bioenerģētiku ārstniecības pakalpojumam – PTAC ņēma vērā Taranes Piedāvājumu, kurā lietots jēdziens „ārstēšana”, un izvērtēja Piedāvājuma atbilstību normatīvo aktu prasībām.

NKAL 11.panta 9.punkts nosaka, ka komercprakse jebkuros apstākļos ir maldinoša, *ja komercprakses īstenotājs apgalvo vai kā citādi rada iespaidu, ka precī drīkst likumīgi pārdot vai pakalpojumu sniegt, bet tas neatbilst patiesībai.*

NKAL 11.panta 4.punkts nosaka, ka komercprakse jebkuros apstākļos ir maldinoša, *ja komercprakses īstenotājs sniedz patiesībai neatbilstošu informāciju par to, ka attiecībā uz viņa darbību konkrētā jomā vai arī attiecībā uz precī vai pakalpojumu ir veiktas atbilstības novērtēšanas procedūras; ka šo darbību, precī vai pakalpojumu ir ieteikusi vai atļāvusi valsts pārvaldes iestāde vai privāto tiesību subjekts, vai, sniedzot šādu informāciju, neievēro nosacījumus, ar kādiem veikta atbilstības novērtēšana, dots konkrētais ieteikums vai piešķirta lietošanas atļauja.*

PTAC secina, ka Tarane, piedāvājot veikt iekšējo orgānu, kaulu sistēmas diagnostiku un ārstēšanu, izmantojot bioenerģētiku, turklāt Reklāmā iekļaujot informāciju „licence Nr.161”, rada iespaidu, ka šādu pakalpojumu drīkst likumīgi piedāvāt, kas neatbilst patiesībai, ir īstenojusi maldinošu komercpraksi.

Vienlaicīgi PTAC konstatē, ka Reklāmas mērķauditorija ir/var būt īpaši neaizsargāti patērētāji – slimi cilvēki, kuri, iespējams, atsaucoties uz Piedāvājumu, neapmeklēs ārstu, kā rezultātā viņu slimība var tikt neārstēta, jo persona ir paļāvusies uz dziednieka palīdzību viņa slimību ārstēšanā.

Lietas izskatīšanas laikā Tarane informē, ka Reklāma ir izplatīta divas reizes – latviešu un krievu valodā, ka viņa saistībā ar Reklāmu nav vēl sniegusi pakalpojumu, atsaucas uz argumentiem, kuri jau minēti rakstveida paskaidrojumā.

PTAC informē, ka saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.2006/2004 („Negodīgas komercprakses direktīva”) (turpmāk – Direktīva) preambulas 17.punktu Direktīvas I pielikumā ietverts jebkuros apstākļos maldinošas komercprakses paveidu saraksts. Saskaņā ar minēto Direktīvas punktu šie ir vienīgie komercprakses piemēri, ko var uzskatīt par negodīgiem, neizvērtējot katra atsevišķa gadījuma atbilstību Direktīvas 5.-9.pantam. Saskaņā ar nacionālajā likumdošanā paredzēto, konstatējot maldinošu komercpraksi jebkuros apstākļos, PTAC nav atsevišķi jāizvērtē tās atbilstība pārējām NKAL noteiktajām normām par maldinošu komercpraksi, tajā skaitā, attiecībā uz to, vai patērētājs konkrētās komercprakses ietekmē pieņēma vai varēja pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu par konkrētā produkta pirkšanu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis.

NKAL 4.panta otrajā daļā ir noteikts, ka maldinoša komercprakse ir uzskatāma par negodīgu, bet NKAL 4.panta pirmā daļa nosaka, ka negodīga komercprakse ir aizliegta.

No iepriekš konstatētā secināms, ka Taranes īstenojama komercprakse saskaņā ar NKAL 11.panta 4. un 9.punktu kontekstā ar 4.panta pirmo daļu un otrās daļas 2.punktu ir uzskatāma par maldinošu, līdz ar to – par negodīgu un aizliegtu komercpraksi.

Tādējādi Tarane ir izdarījusi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 166.¹³ trešajā daļā – *par negodīgu komercpraksi* – noteikto pārkāpumu, par kuru saskaņā ar iepriekšminēto normu *uzliek naudas sodu fiziskajām personām no divdesmit pieciem līdz piecšiem latiem.*

NKAL 15.panta astotā daļa nosaka: *Ja Uzraudzības iestāde atzīst komercpraksi par negodīgu, tā ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem: 1) uzliek komercprakses īstenošanai par pienākumu atbilstošā veidā sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām; 2) uzliek komercprakses īstenošanai par pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; 3) aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama; 4) uzliek komercprakses īstenošanai par pienākumu publicēt attiecīgajai komercprakti atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā norāda laboto informāciju, atsaucot negodīgo komercpraksi; 5) piemēro administratīvo sodu likumā noteiktajā kārtībā.*

Izvērtējot lietderības apsvērumus, PTAC uzskata, ka efektīvas patērētāju tiesību un tiesisko interešu aizsardzības nodrošināšanai ir lietderīgi saskaņā ar NKAL 15.panta astotās daļas 2.punktā noteikto uzlikt Taranei tiesisku pienākumu izbeigt

negodīgu komercpraksi, pārtraucot sniegt Reklāmu. Ņemot vērā, ka Reklāma jau ir izplatīta un patērētāju tiesiskās un ekonomiskās intereses ir neatgriezeniski aizskartas, kā arī ievērojot LAPK 9.pantu, PTAC uzskata, ka, pamatojoties uz NKAL 15.panta astotās daļas 5.punktu, proti, ka ir izdarīts administratīvais pārkāpums, Taranei nosakāms ietekmēšanas līdzeklis par administratīvo pārkāpumu, piemērojot administratīvo sodu.

Ar administratīvā soda palīdzību Tarāne tiks motivēta nepieļaut atkārtotu iepriekš minētā pārkāpuma izdarīšanu. Arī juridiskajā literatūrā pausts viedoklis, ka „soda kā piespiedu līdzekļa speciālās prevencijas uzdevums ir panākt, lai administratīvā akta adresāts neizdarītu jaunus prettiesiskus nodarījumus. Soda ģenerālās prevencijas uzdevums ir panākt, lai tos neizdarītu citas personas” (Māris Baltis. Iestādes rīcības brīvība un lietderības apsvērumi. Jurista Vārds, Nr.18(373), 17.05.2005.). PTAC ņem vērā, to, ka saskaņā ar LAPK 22.pantu administratīvā soda piemērošanas mērķis ir arī audzināt personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, lai tā ievērotu likumus.

Lemjot par naudas soda piemērošanu, PTAC ņem vērā Administratīvā procesa likuma 5., 13.pantu un 66.panta pirmajā daļā minētos tiesību principus un lietderības apsvērumus, lai noteiktu lēmuma par personas sodīšanu piemērotību un atbilstību, konkrētajā gadījumā ievērojot samērību starp pie atbildības sauktā tirgus dalībnieka rīcību un tam uzliekamo ierobežojumu, kā arī patērētāju (visas sabiedrības) tiesiskās intereses, t.sk., tiesības saņemt normatīvajiem aktiem atbilstošu komercpraksi, un šo interešu aizskārums, to, ka piemērojamām sankcijām jābūt efektīvām un no pārkāpuma atkārtošanās atturošām.

Izvērtējot administratīvās lietas materiālus, PTAC nav konstatējis apstākļus, kas saskaņā ar LAPK 33.pantu mīkstinātu atbildību par administratīvo pārkāpumu, un nav konstatējis apstākļus, kas saskaņā ar LAPK 34.pantu pastiprinātu atbildību par administratīvo pārkāpumu.

Izvērtējot iepriekš minētos apstākļus, kā arī izdarītā pārkāpuma raksturu – to, ka Reklāmā konstatējamās NKAL 11.panta 4. un 9.punktā noteiktās negodīgas komercprakses pazīmes, kā arī to, ka reklāmas mērķauditorija ir īpaši neaizsargāta patērētāju grupa –slimi cilvēki, un ņemot vērā Reklāmas izplatīšanas apjomu (2 reklāmas, laikraksta tirāža -37660 eks.), atbildību mīkstinošo apstākļu un atbildību pastiprinošo apstākļu neesamību, kā arī ievērojot vienlīdzības principu, PTAC uzskata, ka par negodīgas komercprakses īstenošanu Taranei ir uzliekams naudas sods Ls 50,00 apmērā, kas ir uzskatāms par samērīgu, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu.

Izvērtējot lietas materiālus un izskatīšanā konstatētos apstākļus, pamatojoties uz LAPK 23.panta pirmās daļas 2.punktu, 32.panta pirmo un otro daļu, 166.¹³ panta trešo daļu, 215.⁴ pantu, 274.pantu, 275.panta pirmās daļas 1.punktu, Administratīvā procesa likuma 5.pantu, 6.pantu, 12.pantu, 13.pantu, 61.pantu, NKAL 1.panta pirmās daļas 1. un 2.punktu, 2.pantu, 11.panta 4. un 9.punktu, 14.panta pirmo daļu, 15.panta pirmo daļu, 15.panta astotās daļas 2. un 5.punktu,

n o l e m t s:

uzlikt Irinai Taranei,

[..]

naudas sodu Ls 50.00 (piecdesmit) apmērā;

uzdot tiesisku pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi, pārtraucot sniegt Reklāmu.

Pieņemto lēmumu saskaņā ar NKAL 16.pantu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā Rīgā, Antonijas ielā 6 viena mēneša laikā no dienas, kad lēmums stāties spēkā. Lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

[..]

Direktores vietniece

B.Liepiņa

IZRAKSTS PAREIZS